

Тема: Вступ. Біологічні і господарські особливості кролів.

План.

1. Походження кролів та еволюція їх в процесі одомашнення.
2. Біологічно-господарські особливості кролів.
3. Ріст і розвиток кролів. Статева зрілість, активність кролів, плодючість, молочність, скороспілість.

1. Походження кролів та еволюція їх в процесі одомашнення.

Кролівництво – галузь тваринництва, що є додатковим джерелом забезпечення населення м'ясом, продукує хутро і пух.

На Балеарському архіпелагу (Іспанія), де потомки однієї пари кролів знищували посіви і пасовища. Селяни, доведні до голоду, просили у римського імператора прислати війська для війни з нахабним звірком. Так було в Австралії, Новій Зеландії, Тасманії, де дикі кролі надто швидко розмножились і стали національним лихом, знищуючи зелену масу на пасовищах. Можна собі уявити, яку шкоду приносять ці звірки, **коли 10 кролів з'їдають стільки ж трави, скільки одна вівця**. В Австралії для знищення кролів застосовували отрутохімікати, заражали хворобами, спеціально були завезені тхори і лисиці, розділили континент з півночі на південь тисячакілометровою дротяною загорожею. Але все це виявилось малоефективним. **Тільки в результаті інтенсивного промислу (щорічно заготовляли 100 млн шкурок диких кролів) їх поголів'я знизилось.**

В нашу країну дикі кролі завезені в 1895-1898 році із Швейцарії поміщиками південних районів України. В даний час їх можна зустріти в Одеській, Херсонській і Миколаївській областях.

Дикі кролі багато в чому схожі на свійських. Дорослі дикі кролі порівняно невеликі тварини, довжина тулуба досягає 40-45 см, а маса коливається в межах 1,5-3 кг. Забарвлення їх темно-сіре з буруватим або жовтим відтінком, черевце - грязно-біле (рисі). Кролі - стадні і соціальні звірки. Вони селяться і живуть завжди колоніями в норах.

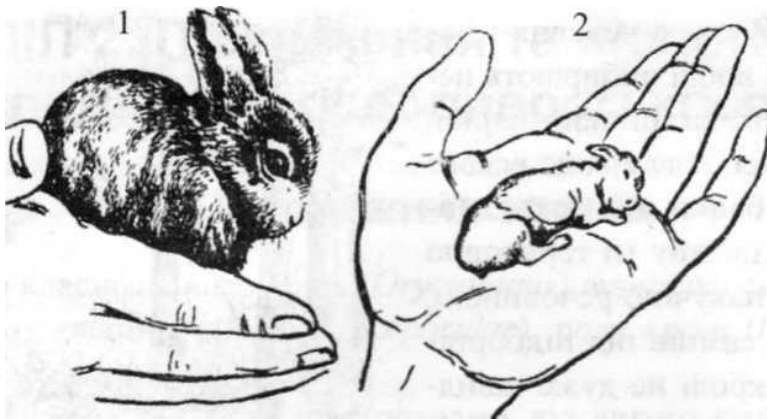
Нора - постійне житло дикого кроля. В природних умовах колонія кролів розділена на групи із двох-трьох тваринок, у яких є власна територія, яку вони стійко охороняють і захищають. В норі крізь живе декілька років із року в рік збільшує число ходів.

Бігають дикі кролі не дуже швидко, але незвично вертляві, тому піймати їх не так-то просто навіть собакам. Дикий крізь схожий на зайця, але має різні відмінності. Тому помиляється той, хто вважає, що кролі походять від зайців. Заєць за розміром більший від кроля.

Спосіб життя зайців майже поодинокий, особливо з настанням літа. Дикі кролі нічні тварини, найбільшу активність вони проявляють на початку і в кінці ночі. Заєць для розмноження влаштовує гніздо на поверхні землі в затишному місці, нір не риє.

Анатомо-фізіологічні відмінності кролів і зайців

Помічено, що кролі і зайці є смертельними ворогами і при зустрічі між ними виникають жорстокі бої. Кролиця народжує 6-8 кроленят 3-4 рази на рік (літом) і годує їх до місяця і більше. У зайця звичайно народжується не більше як 3-5 зайченят 2-3 рази в рік, які на 2-3-й день починають їсти траву і переходять до самостійного життя

. Одноденний засць-біляк (1) і кріль (2).

Тому зайчихи через кілька днів після народження залишають зайченят. Кролі і зайці відрізняються за м'ясними якостями. Кролятина біла, ніжна, добре засвоюється, а зайчатина при варінні стає темною, важко перетравлюється.

Одомашнення. Дикий європейський кріль - єдиний вид, що був одомашнений.

Завдяки штучному відбору поголів'я кролів набуло різноманіття і вони стали значно відрізнитись від своїх диких родичів забарвленням, тілобудовою і поведінками. Залежно від вимог населення до продукції були виведені породи кролів різного напрямку продуктивності - м'ясні, шкуркові, пухові, декоративні.

В результаті одомашнювання сталися значні зміни в біології, екстер'єрі і поведінці кролів. У більшості порід кролів під впливом одомашнення підвищилась жива маса до 4-5 кг, а окремих особин до 9 кг, довжина тулуба до 70 см, в той час, як у диких кролів ці показники були в межах відповідно 2-3 кг та 35-40 см.

У домашніх кролів змінилась форма будови тіла. Вони стали більш широкотілими, мають глибокі і широкі груди, пряму і широку

поперековокрижову частину, округлий круп, добре омускулені ноги порівняно з підтягнутими, легкими і стрункими дикими кролями.

Особливим різноманіттям відзначаються домашні кролі за забарвленням волосяного покриву, який став найрізноманітнішим.

Відрізняються домашні кролі за розміром, густотою і тининого волосяного покриву. Якщо кролі м'ясо-шкуркових порід за співвідношенням і будовою мають аналогічний волосяний покрив, то у особин пухових порід волос довший, ніжний і не схильний до линяння.

У домашніх кролів збереглися деякі властивості диких предків. Вони значно активніші, більше поїдають корму вночі, а вдень більше відпочивають. Випущені на волю свійські кролі влаштовують нори. На ці особливості слід зважати при організації вирощування кролів.

2. Біологічно-господарські особливості кролів.

Домашні кролі мають цінні біологічні властивості, знання і уміле використання яких забезпечить їх успішне вирощування. До цих показників відноситься висока плодючість, інтенсивність росту, поєднання лактації й сукрільності, висока оплата корму, добра акліматизація, анатомо-фізіологічні особливості.

Висока плодючість. Для кролів характерне раннє статеве дозрівання і висока плодючість. Кролі стають статевозрілими у 3-3,5 міс, але самок допускають до парування при досягненні ними живої маси 65 % від дорослих. Тривалість вагітності сукрільних кролиць дорівнює 28-32 (в середньому 31) днів.

Середня плодючість багатьох порід - 6-9 кроленят в гнізді з коливанням до рекордних 24 при живій масі новонародженого кроленяти 55-65 г до 90 г.

Завдяки такому ранньому статевому дозріванню, високій плодючості і короткому періоду сукрільності від кролиці можна отримати по 4-6 і більше окролів на рік, тобто 35-40 кроленят, при вирощуванні яких одержують 70-100 кг м'яса в живій масі.

Поєднання лактації і сукрільності. Важливою біологічною особливістю самок кролів є можливість їх запліднення після окролу і одержання так званих ущільнених окролів. Кролиця може прийняти самця в перший день після родів, але запліднюваність самок в таких випадках низька і окріл дають тільки 38,8 % кролиць. Із одержаного приплоду живих буває близько 60 %.

Якщо кролиця спарувалась в перший день після окролу, але кроленят, що народились, зразу ж відсаджувати, то результати будуть кращими. Можливість кролиць поєднувати сукрільність і лактацію завдяки запліднюваності в перший-другий день після окролу (ущільнені окроли) використовується при одержанні кроленят для потреб біофабрик. В практичному кролівництві застосування ущільнених окролів без забезпечення високого рівня годівлі і раціонального утримання кролиць замість користі приносить шкоду.

Кращі результати отримують при спаровуванні кролиці на 7-15 день сукрільності.

3. Ріст і розвиток кролів.

Інтенсивність росту, скороспілість. Поряд з інтенсивністю розмноження кролі відзначаються швидким збільшенням маси тіла за відповідний період часу.

Інтенсивність росту визначається в абсолютних і відносних одиницях. Абсолютну швидкість росту характеризує середньодобовий приріст у вагових величинах. Показником відносного приросту є співвідношення загального приросту за відповідний період до початкової живої маси, у відсотках, що засвідчує енергію, напругу росту.

Кроленята народжуються на ранній стадії ембріонального розвитку: сліпі, глухі не опушені, безпомічні. Проте уже на 5-7 день вони вкриваються первинним пухом, на 10-14 день у них відкриваються очі, в кінці третього тижня кроленята виходять з гнізда

Постембріональний період характеризується нерівномірністю росту кроленят.

Отже, кроленята найбільш інтенсивно ростуть в ембріональний період і в перші 3-3,5 міс. постембріонального розвитку.

Через два дні після народження жива маса кроленят збільшується на одну третину, на 6-й день подвоюється, на 10-й день стає більша початкової у три рази, у 20 днів - у 5-6 разів і на 30 день - у 10-12 разів. Якщо порівняти час подвоєння живої маси приплоду інших тварин, то одержимо такі результати: порося подвоює свою масу до 15-денного віку, ягня - 18, теля - до 47, кроленя - до 7 днів, тобто кролі за інтенсивністю росту поза конкуренцією.

При інтенсивному вирощуванні кролів на м'ясо можна досягнути живої маси у 2 міс. - 1,8-2,0 кг, у 3 міс. - 2,7-3,0 кг. Повністю ріст кролів закінчується до 10-12 міс. Тривалість життя становить 7-10 років.

Кількісні і відносні показники росту та формування м'ясної продуктивності кролів в умовах промислової технології залежить від породи і технологічних факторів.

Молочність самок. Інтенсивність росту і розвитку молодняку, особливо в підсисний період, істотно залежить від кількості та якісного складу молока кролематок. На відміну від молока інших видів тварин, кроляче молоко має в 3-4 рази вищу концентрацію жиру і білка.

Молоко кролиці в перші 20 днів життя кроленят є єдиним кормом. Від кількості і якості молока залежить їх виживання і прирости живої маси. Хімічний склад молока самки за періодами лактації .

Молоді кролиці виділяють менше молока, ніж дорослі. Кролиці третього і четвертого окролу відзначаються максимальними показниками молочності. За добу лактуюча кролематка виділяє від 50 до 270г молока. Найбільша його кількість (250-270г) буває при ущільнених окролах на 17-19-й день, при звичайних - на 22-24 день.